

Άρειος Πάγος 232/1975, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 34/75 σελ. 863

Περίληψη: Συνταξιοδότησις σιδηροδρομικού λόγω βλάβης του σώματος εξ εργατικού ατυχήματος κατά ν. 3395/1955. - Δικαίωμα τούτου όπως απαιτήση αθροιστικώς και αποζημίωσιν εξ αδικοπραξίας του προστηθέντος και όταν το αυτό πρόσωπον βαρύνεται με αμφοτέρας τας παροχάς. - Ανεπίτρεπτος ο συμψηφισμός κέρδους και ζημίας. - Παρά ταύτα η καλή πίστις επιβάλλει την αφαίρεσιν εκ της συντάξεως αναλόγου ποσού προς τον συντάξιμον χρόνον δι' ον δεν κατεβλήθησαν εισφοραί.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Αντιπρόεδρος κ. ΣΠ. ΓΑΓΓΑΣ

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. Κ. ΚΟΥΝΟΥΓΕΡΗΣ

Δικηγόροι οι κ.κ. Αντ. Δημητρακόπουλος, Αχιλ. Αποστόλου

Εκ των διατάξεων των άρθρων 914, 297, 298, 929, 930 § 3 και 288 Α.Κ., συνάγεται σαφώς ότι επί βλάβης του σώματος ή της υγείας προσώπου, κατ' εξαίρεσιν εκ της αρχής της αφαίρεσεως από την ζημίαν της διά του αυτού ζημιολογού γερονότος προσπορισθείσης τω ζημιωθέντι ωφελείας, δεν χωρεί τοιαύτη αφαίρεσις, δικαιουμένου του ζημιωθέντος να απαιτήση αθροιστικώς αμφοτέρας τας παροχάς, ήτοι την τε ζημίαν και την ωφέλειαν, ου μόνον όταν ο οφειλέτης της ζημίας είναι άλλος από τον οφειλέτην της ωφελείας, αλλά και όταν το αυτό πρόσωπον βαρύνεται με αμφοτέρας τας παροχάς, οσάκις η καλή πίστις και τα χρηστά συναλλακτικά ήθη δεν ανέχονται όπως ο υπαίτιος της σωματικής βλάβης ή ο προστήσας τον υπαίτιον ή ο τούτου διάδοχος ωφεληθή το εκ του ζημιολογού γερονότος κέρδος, όπως εις την περίπτωσιν καθ' ην ο παθών, προς επίτευξιν της αποτελούσης την ωφέλειαν και εκ του νόμου οφειλομένης υπό του εις αποζημίωσιν υποχρέου συντάξεως, υπεβλήθη εις οικονομικάς θυσίας διά της καταβολής βαρυνουσών τούτον κατά νόμον εισφορών. Όμως εις την τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν είναι δυνατόν να κριθή επιβαλλομένη, πάλιν επί τη βάσει της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, η εκ του ποσού της ζημίας αφαιρέσις μέρους της συντάξεως, εφ' όσον ο παθών κατέβαλεν εισφοράς διά μέρος του συνταξίμου χρόνου και αναλόγως του μέρους τούτου. Εν προκειμένω, ως δείκνυται εκ της προσβαλλομένης αποφάσεώς του, το Εφετείον εδέξατο, μετ' ανέλεγον εκτίμησιν αποδείξεων, ότι ο αναιρεσίβλητος τροχοπεδητής των Σ.Ε.Κ. την 18 Οκτωβρίου 1964 ετραυματίσθη εξ αμελείας προστηθέντων υπό του αρμοδίου οργάνου του νομικού προσώπου των Σ.Ε.Κ. υπαλλήλων του και καταστάς εκ του τοιούτου τραυματισμού του ανίκανος προς εκτέλεσιν των καθηκόντων του, απελύθη την 11 Ιουλίου 1967, ότι από της κατά τ' ανωτέρω απολύσεώς του και ένεκα ταύτης έτυχε συντάξεως παρά των Σ.Ε.Κ., δυνάμει του ν.δ. 3395/1955, εκ δραχμών 1.224 μηνιαίως μετ' επιδόματος ακριβείας και, τέλος, ότι διά την ληφθείσαν ταύτην σύνταξιν εκρατήθησαν εκ των αποδοχών του αι βαρύνουσαι τούτον κατά νόμον εισφοραί από του εν έτει 1939 διορισμού του ως μονίμου υπαλλήλου των Σ.Ε.Κ., μέχρι της κατά το έτος 1949 απολύσεώς του, ουχι δε και κατά το χρονικόν διάστημα από της επαναπροσλήψεώς του, γενομένης την 4 Ιουλίου 1963, μέχρι της ως άνω οριστικής εκ της υπηρεσίας αποχωρήσεώς του, διότι εν τω μεταξύ κατηργήθησαν αι βαρύνουσαι το προσωπικόν των Σ.Ε.Κ. ασφαλιστικά εισφοραί διά της υπ' αριθ. 764/1958 Πράξεως Υπουργικού Συμβουλίου. Βάσει των πραγματικών τούτων περιστατικών εκ της αποζημιώσεως των δραχμών 4.000 μηνιαίως, της οποίας έκρινεν η μη εν τούτω πλησσομένη εφετειακή απόφασις ότι δικαιούται ο αναιρεσίβλητος ένεκα της απωλείας της ικανότητός του προς εργασίαν και του εκ ταύτης εισοδήματος, είναι σύμφωνον προς την καλήν πίστιν, κατά την κρίσιν του Δικαστηρίου τούτου, να αφαιρεθή ανάλογον με τον συντάξιμον χρόνον, δι' ον ούτος δεν κατέβαλεν εισφοράς, μέρος της συντάξεώς του, συνιστώσης καθάραν, εν τούτω, ωφέλειαν, αιτίαν έχουσαν, κατά τα ως άνω δεκτά υπό του Εφετείου γενόμενα, το αυτό ζημιολογόν γερονός, ήτοι την σωματικήν του αναιρεσίβλητου βλάβην και την εκ ταύτης ανικανότητά του προς εργασίαν. Όθεν τ' αντίθετα ειπούσα η προσβαλλομένη απόφασις και επικυρώσασα την πρωτόδικον τοιαύτην, δι' απορρίψεως της εφέσεως του αναιρεσειόντος Ο.Σ.Ε., καθολικού διαδόχου των Σ.Ε.Κ., και ως προς την διάταξιν αυτής, δι' ης απερρίφθη εξ ολοκλήρου σχετική περί αφαιρέσεως της συντάξεως εκ της ζημίας ένστασις του αρχικώς εναγομένου νομικού προσώπου των Σ.Ε.Κ., παρεβίασε τους διαληφθέντας κανόνας ουσιαστικού δικαίου και αναιρετέαν εαυτήν κατέστησε κατά το άρθρον 559 § 1 Κώδ. Πολ. Δικ. και τον περί τούτου βάσιμον 1ον λόγον αναιρέσεως (*).

(*) Αναίρει την υπ' αριθ. 1932/1973 απόφασιν του Εφετείου Αθηνών.

Σχόλιο: Επαναλαμβάνονται υπό της κατωτέρω δημοσιευομένης αποφάσεως του Α.Π. τα διά προηγουμένης αποφάσεώς του (298/1974, ΕΕΔ 33, 670) νομολογηθέντα, ως προς το ότι η εκ του άρθρου 10 ν. 3395/1965 οφειλομένη σύνταξις εν περιπτώσει εργατικού ατυχήματος

οφείλεται αθροιστικώς μετά της εκ του αδικήματος της σωματικής βλάβης απορροούσης αποζημιώσεως και όταν οφειλέτης αμφοτέρων των παροχών τούτων είναι το αυτό πρόσωπον, μη εφαρμοζομένης της αρχής του συμψηφισμού της ωφελείας εις την ζημίαν.

Επρόκειτο περί σιδηροδρομικού υπαλλήλου όστις εν τη εργασία υπέστη σωματικήν βλάβην εξ υπαιτιότητος του υπό του εργοδότη (Σ.Ε.Κ.) προστηθέντος και κατέστη ανίκανος προς εργασίαν. Ούτος δικαιούμενος παρά του Ο.Σ.Ε., ως διαδόχου των Σ.Ε.Κ., συντάξεως κατά την διάταξιν του άρθρ. 10 ν. 3395/1955 λόγω εργατικού ατυχήματος, ηξίωσε διά της αγωγής του αθροιστικώς την σύνταξιν και την εκ του αδικήματος του προστηθέντος οφειλομένην αποζημίωσιν, ήτις και τω επιδικάσθη εξ ολοκλήρου υπό του Εφετείου, απορριφθείσης της περί συμψηφισμού της ωφελείας (συντάξεως) εις την ζημίαν ενστάσεως του Ο.Σ.Ε.

Ο Άρειος Πάγος δέχεται ότι, κατ' εξαίρεσιν του κανόνος, δεν χωρεί εν προκειμένω αφαιρέσεις από την ζημίαν της διά του αυτού ζημιογόνου γεγονότος προσπορισθείσης ωφελείας, όχι μόνον όταν οφειλέτης ταύτης είναι άλλος, αλλά και όταν το αυτό πρόσωπον βαρύνεται με αμφοτέρας τας παροχάς. Τούτο δε διότι η καλή πίστις και τα συναλλακτικά ήθη δεν ανέχονται όπως ο υπαίτιος της σωματικής βλάβης ή ο προστήσας τον υπαίτιον ωφεληθή το εκ του αδικήματος κέρδος, ως θα συνέβαινε εις την περίπτωσιν καθ' ην ο παθών προς επίτευξιν της συντάξεως κατέβαλεν εισφοράς.

Παρά ταύτα όμως, επί τη βάσει της ίδιας καλής πίστεως, δέχεται περαιτέρω ότι δέον ν' αφαιρεθή μέρος της ωφελείας, ανάλογον προς τον συντάξιμον χρόνον δι' ον ο παθών δεν κατέβαλεν εισφοράς.

Η απόφασις ευρίσκεται εν πλήρει αρμονία προς τα εν τη θεωρία κρατούντα, καθ' α η σύνταξις αποτελεί αντιστάθμισμα των υπό του μισθωτού γενομένων οικονομικών θυσιών διά της καταβολής ή παρακρατήσεως εκ των αποδοχών του εισφορών και δεν αποτελεί ωφέλειαν προσποριζομένην εκ του ζημιογόνου γεγονότος, ώστε να είναι συμψηφιστέα εις την ζημίαν (ίδετε σχετικώς Αποστολίδην. Ένοχ. άρθρ. 930 § 6, Τριανταφυλλόπουλον, Ένοχ. σελ. 216, Βουζίκαν, ΕΕΔ 11, 129, Η. Μητσόπουλον, ΕΕΔ 3, 417 επ.).

Υπό αυτήν την εκδοχήν δύναται να χαρακτηρισθή ως ωφέλεια όταν η επέλευσις της συντάξεως χωρεί άνευ οικονομικής επιβαρύνσεως του μισθωτού, ότε βεβαίως η καλή πίστις επιβάλλει την αφαιρέσιν, από την ζημίαν, εφ' όσον δι' αμφοτέρας τας παροχάς βαρύνεται το αυτό πρόσωπον. Αν όμως τρίτος είναι οφειλέτης της ζημίας ο συμψηφισμός είναι οπωσδήποτε ανεπίτρεπτος κατά την ρητήν διάταξιν του άρθρ. 930 § 3 Α.Κ. (ίδετε Α.Π. 814/1954, ΕΕΔ 14, 125, Α.Π. 81/1951, ΕΕΔ 10, 372, αναφερομένας εις αποζημιώσιν ν. 551/1914).